

UCHWAŁA Nr XXXVII/206/21
RADY MIEJSKIEJ W TUŁOWICACH

z dnia 16 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy
Tułowice na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021, poz. 1372, poz. 1834) i art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz. 1119), uchwała się, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tułowic.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Frédéric Coppin

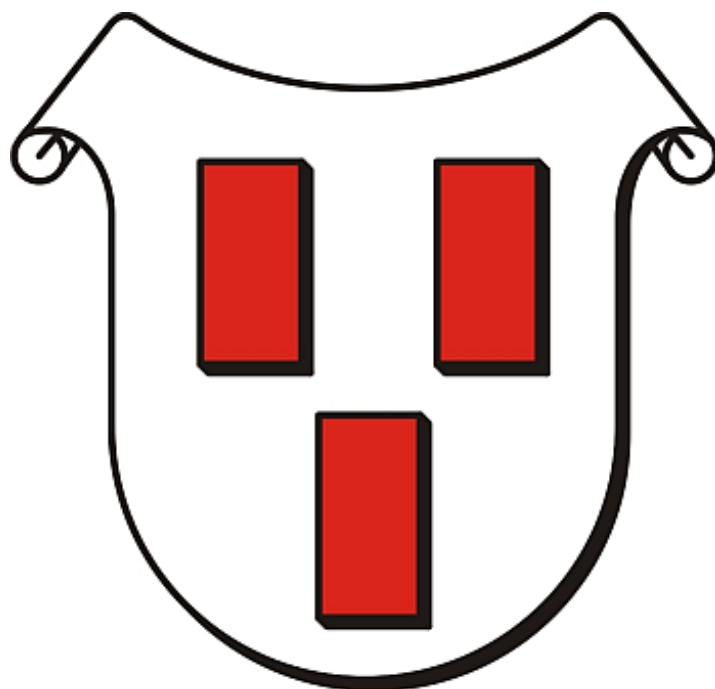
Załącznik

do Uchwały nr XXXVII/206/21

Rady Miejskiej w Tułowicach

z dnia 16 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
GMINY TUŁOWICE NA 2022 ROK**

Spis treści

Postanowienia ogólne.....	3
Wprowadzenie.....	6
Ludność	8
Dostępność napojów alkoholowych.....	8
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Tułowice:	8
Punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy Tułowice:	9
Główne wyniki diagnozy zagrożeń społecznych	10
Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Tułowice	10
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi	12
Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności interwencyjnej i profilaktycznej:	25
Cele i zadania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 rok.....	31
Przewidziane efekty	36
Sposób realizacji programu	37
Odbiorcy programu	37
Instytucje współpracujące oraz wspierające prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach.....	38
Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach	38
Zasady finansowania programu.....	40
Monitoring i wdrażanie programu.....	40
Postanowienia końcowe	40
Spis tabel	41
Spis wykresów.....	42
Bibliografia.....	43
Spis publikacji	43
Źródła internetowe.....	43

Postanowienia ogólne

Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przemoc w rodzinie, przestępczość, wypadki drogowe, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego organy jednostek samorządu terytorialnego są zobowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1119).

Do kluczowych zadań należy zaliczyć:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Gminie opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi jednostkami prowadzącymi działania w tym zakresie tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, placówek oświatowych z terenu gminy, organizacji pozarządowych, Policji oraz innych podmiotów realizujących zadania określone w Programie.

Celem strategicznym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który jest kontynuacją zadań realizowanych w latach ubiegłych, jest - jak co roku - **tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych** zmierzających do:

- zapobiegania powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień na terenie gminy,
- ograniczenia używania alkoholu, substancji psychoaktywnych przez osoby niepełnoletnie poprzez realizację programów profilaktycznych oraz promocję zdrowia,
- doskonalenia metod i zwiększania zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami,
- udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu przez członków rodziny,
- poszerzenia umiejętności rodziców, w zakresie ich kompetencji wychowawczych w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci,
- pogłębienia wiedzy uczniów szkół znajdujących się na terenie gminy z zakresu problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych,
- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej ukierunkowanej na problem związany z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych,
- promocji zdrowego i aktywnego stylu życia.

Realizacja zadań, o których mowa powyżej jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Program stanowi kontynuację

oraz uzupełnienie wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich, których celem jest realizowanie zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracją i reintegracją społeczną osób współzależnionych i uzależnionych

Podstawy prawne programu:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r. poz. 1119);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (tekst jednolity: Dz.U. 2021 poz. 642);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1956);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803, 1981);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834).

Program został opracowany w oparciu o dane zawarte w Diagnozie Zagrożeń Społecznych przeprowadzonej w roku 2021. Ponadto pozyskano również informacje od podmiotów współpracujących w realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych, w tym: Ośrodka Pomocy Społecznej w Tułowicach, Punktu Konsultacyjnego w Tułowicach, Komisariatu Policji w Niemodlinie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach.

Dla określenia postaw mieszkańców wobec potencjalnych problemów społecznych badania ankietowe przeprowadzono w grupach respondentów zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie. W badaniu wzięło udział 40 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Tułowice, 107 uczniów szkół podstawowych (43 uczniów klas piątych i szóstych oraz 64 uczniów klas siódmych i ósmych), 81 uczniów szkół ponadpodstawowych, 46 nauczycieli oraz 67 rodziców.

Wprowadzenie

Ponad 80 proc. Polaków pije alkohol w sposób umiarkowany, bez istotnego ryzyka szkód zdrowotnych. Pod tym względem zaszły w naszym kraju ogromne zmiany na przestrzeni ostatnich trzydziestu kilku lat. Pod koniec lat 70-tych Polacy należeli do najbardziej rozpitych narodów świata, a 5 milionów osób upijało się regularnie kilka razy w tygodniu. Pozytywna ewolucja, która nastąpiła w strukturze i kulturze konsumpcji alkoholu w Polsce wynika bezpośrednio z realizacji polityki alkoholowej państwa nakreślonej w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Obecna struktura spożycia alkoholu w Polsce kształtuje się w sposób następujący: piwo 55-56 proc., napoje spirytusowe 36 proc., wino 8-9 proc., zaś pod względem całkowitej wielkości konsumpcji alkoholu Polska jest na 17 miejscu w Europie.¹

Waga problemów wynikających z nadmiernego i nieprawidłowego spożywania alkoholu w Polsce jest znacząca, zarówno w kontekście skutków zdrowotnych, jak i społecznych. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.²

¹ Opracowanie zbiorcze pod red. prof. A. M. Fala, *Alkohol w Polsce, kontekst społeczny i legislacyjny*, Warszawa 2020

² <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty>

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Tułowice 5 195 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 104 osoby
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 208 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 208 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 260-364 osoby
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 70 osób dorosłych i 139 dzieci

Tabela 1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

Ludność

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2020 r. gmina Tułowice liczyła 5 195 mieszkańców; z czego 51,26% stanowią kobiety (2 663), a 48,74% mężczyźni (2 532).³

Liczba mieszkańców	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Ogółem, w tym:	5 206	5 171	5 205	5 195
Osoby w wieku 0-17 lat	938	895	937	964
Osoby w wieku 18-64 lat	3 449	3 385	3 328	3240
Osoby w wieku 65 lat i więcej	819	891	940	991

Tabela 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Dostępność napojów alkoholowych

Aktualnie obowiązującymi aktami prawa miejscowego określającymi maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Tułowice oraz zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych są następujące uchwały Rady Miejskiej w Tułowicach:

- Uchwała LIII/285/18 z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Tułowice.
- Uchwała nr LV/297/18 z dnia 26 października 2018 r. w sprawie określenia zasad usytuowania na terenie Gminy Tułowice miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Tułowice:

1) dla napojów o zawartości alkoholu:

- a) do 4,5% z wyjątkiem piwa - 20 zezwoleń,
- b) powyżej 4,5% do 18% i piwa - 15 zezwoleń,
- c) powyżej 18% - 15 zezwoleń;

³<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/4529#>

2) dla zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 10 zezwoleń;

3) dla zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 40 zezwoleń.

Punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy Tułowice:

1) Punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 25 metrów od:

1. szkół;
2. przedszkoli;
3. obiektów sportowych;
4. zakładów opieki zdrowotnej;
5. obiektów kultu religijnego.

2) Pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych dla ruchu pieszych od głównych drzwi wejściowych do obiektów, o których mowa w ustępie 1, do głównych drzwi wejściowych miejsc sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych. W przypadku gdy obiekty te są ogrodzone, odległość mierzona jest od głównego wejścia lub głównego wjazdu na teren posesji, na której znajduje się obiekt.

Na terenie gminy Tułowice funkcjonuje 8 placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. Tak więc na jeden punkt sprzedaży alkoholu w całej gminie Tułowice przypada około 650 osób.

Główne wyniki diagnozy zagrożeń społecznych

Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Tułowice

A. Zjawisko alkoholizmu w środowisku lokalnym:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nadużywania napojów alkoholowych został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 3,64.
- 62,50% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 67,50% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol.
- Zdaniem większości respondentów widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest niezmienny biorąc pod uwagę czas trwania pandemii.
- 41,46% ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że ogólne spożycie alkoholu przez dorosłych utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni trwania pandemii.
- 19,51% respondentów uważa, że małoletni piją więcej niż wcześniej.
- Według 71,74% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mają już za sobą inicjację alkoholową.
- 45,00% ankietowanych mieszkańców oraz 53,73% ankietowanych rodziców nie posiada wiedzy w zakresie instytucji pomocowych działających na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym.
- 45,00% mieszkańców zna przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim, w tym: 2,50% spotyka się bardzo często z taką sytuacją, natomiast 42,50% przyznało, iż miało to miejsce kilka razy.
- 12,50% respondentów przyznało, iż spotkało się kilka razy z konsumpcją alkoholu przez kobiety w ciąży.
- 35,00% badanych mieszkańców przyznało, iż spotyka się z nietrzeźwością wśród kierowców na terenie gminy, w tym: 32,50% potwierdziło, że kilka razy było świadkami takiej sytuacji, a 2,50% przyznało, że często spotyka się z takimi przypadkami.

B. Postawy wobec alkoholu:

- 22,50% badanych mieszkańców deklaruje abstynencję.
- 40,00% badanych mieszkańców przyznało, że pije alkohol tylko okazjonalnie. Pozostałe 37,50% mieszkańców przyznało się do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. raz w miesiącu lub częściej.
- W odpowiedzi na pytanie odnośnie rodzaju spożywanego alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali, że piją piwo oraz drinki.
- 82,50% badanych mieszkańców twierdzi, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.
- 15,00% ankietowanych mieszkańców uważa, że tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia.

Wyniki badania wskazują, że w opinii badanych mieszkańców gminy Tułowice najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działania realizowane w obszarze profilaktyki powinny przyczyniać się do rozwoju i doskonalenia istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, uwzględniającego w szczególności: zapobieganie uzależnieniom poprzez systematyczną realizację różnych form oddziaływań skierowanych do społeczności lokalnej oraz niwelowanie skutków wynikających z problemów uzależnień poprzez zapewnienie bezpłatnej interdyscyplinarnej pomocy specjalistycznej.

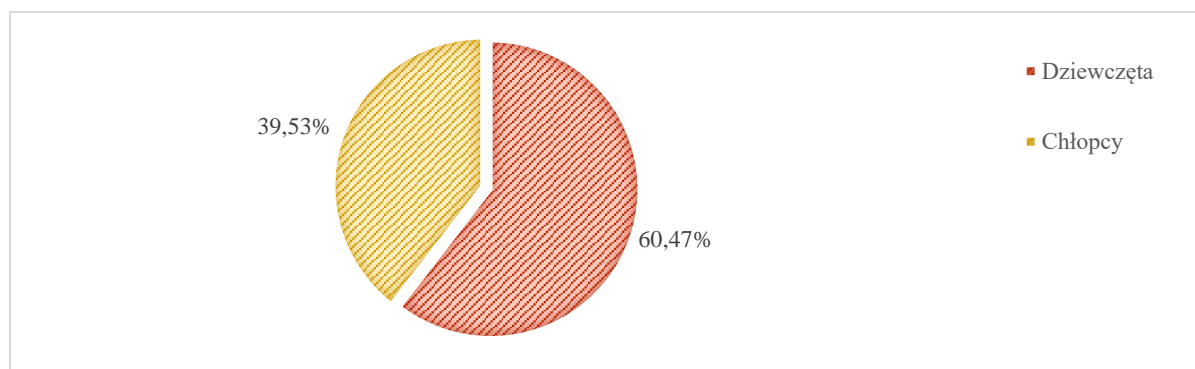
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Zgodnie z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego w roku 2019, napoje alkoholowe nadal pozostają najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych.⁴

Poniżej zaprezentowano analizę danych dotyczących spożywania napojów alkoholowych przez uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Tułowice pozyskanych w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych przeprowadzonej w roku 2021.

A. Postawy uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych wobec alkoholu:

W badaniu wzięło udział 43 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych z terenu gminy Tułowice. W grupie badanych znalazło się 26 dziewcząt i 17 chłopców.

Wykres 1. Podział uczniów na płeć – klasy piąte i szóste

⁴ Sierosławski, J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.*

- Z badania ankietowego przeprowadzonego w październiku 2021 roku wynika, że aktualnie do inicjacji alkoholowej przyznało się 6,98% badanych; w tym 3,85% ogółu badanych dziewcząt oraz 11,76% ogółu badanych chłopców.

Potwierdzony pierwszy kontakt z alkoholem	2021 n= 43 osoby
Uczniowie klas piątych i szóstych ogółem, w tym:	6,98%
Dziewczęta	3,85%
Chłopcy	11,76%

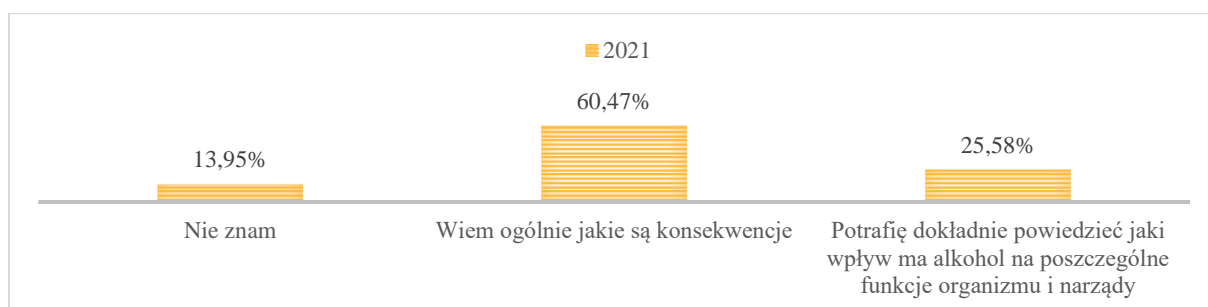
Tabela 3. Inicjacja alkoholowa wśród uczniów klas piątych i szóstych

- Dane pozyskane w roku 2021 wskazują, iż 13,95% uczniów klas piątych i szóstych, w tym 11,54% ogółu dziewcząt i 17,65% chłopców zna osoby poniżej 18 roku życia, które sięgają po alkohol.

Znajomość osób poniżej 18 roku życia spożywających napoje alkoholowe	2021 n= 43 osoby
Uczniowie klas piątych i szóstych ogółem, w tym:	13,95%
Dziewczęta	11,54%
Chłopcy	17,65%

Tabela 4. Znajomość osób poniżej 18 roku życia spożywających napoje alkoholowe wśród uczniów klas piątych i szóstych

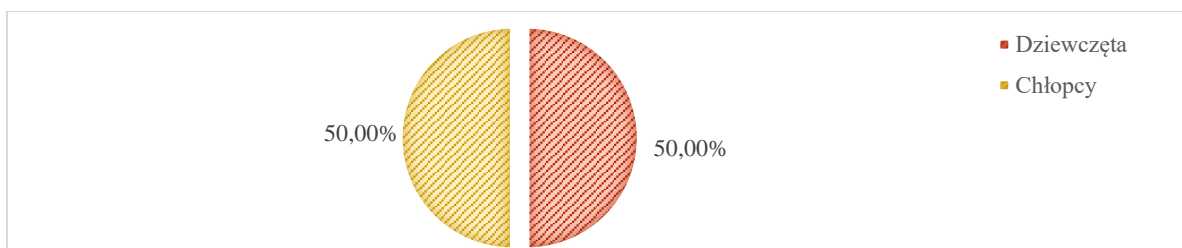
- 74,42% uczniów klas piątych i szóstych zadeklarowało, że nie interesuje się zakupem alkoholu.
- W opinii 13,95% badanych dostęp do napojów alkoholowych jest trudny, wręcz niemożliwy.
- 13,95% ogółu badanych uczniów nie zna konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu. Idąc dalej, 60,47% posiada tylko ogólną wiedzę w tym zakresie, natomiast 25,58% przyznało, iż potrafi dokładnie powiedzieć jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu i narządy.

Wykres 2. Znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu wśród uczniów klas piątych i szóstych

B. Postawy uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych wobec alkoholu:

W badaniu wzięło udział 64 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Tułowice; w tym 32 dziewczęta i 32 chłopców.

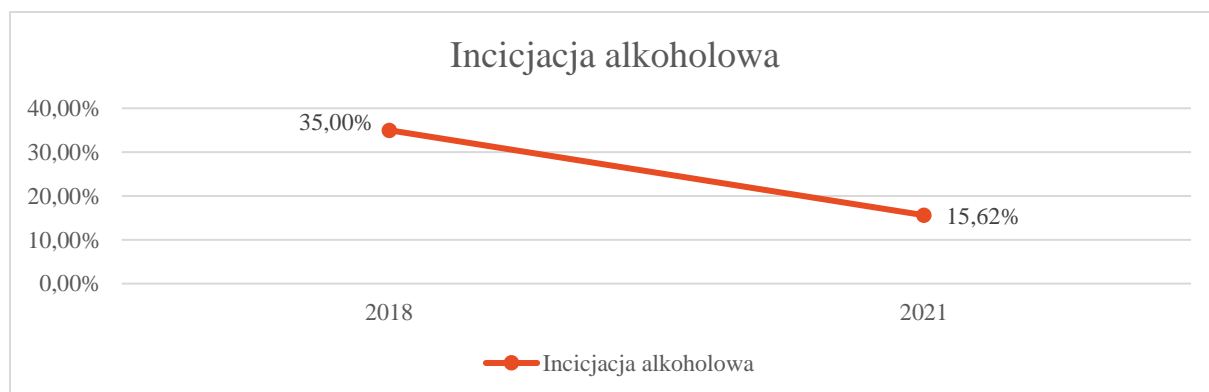
Wykres 3. Podział uczniów na płeć- uczniowie klas siódmych i ósmych

- Wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych pierwszy kontakt z alkoholem potwierdziło 15,62% badanych, w tym 18,75% ogółu dziewcząt i 12,50% chłopców.

Potwierdzony pierwszy kontakt z alkoholem	2021 n= 64 osoby
Uczniowie klas siódmych i ósmych ogółem, w tym:	15,62%
Dziewczęta	18,75%
Chłopcy	12,50%

Tabela 5. Inicjacja alkoholowa wśród uczniów klas siódmych i ósmych

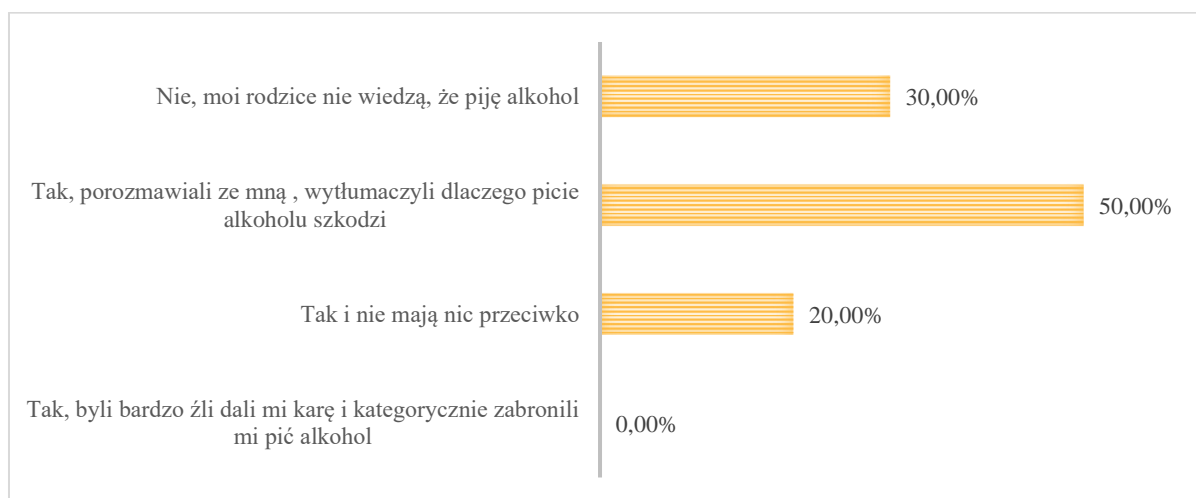
- Pozytywnym jest, iż w porównaniu z rokiem 2018 zmniejszył się odsetek osób mających za sobą inicjację alkoholową.

Wykres 4. Inicjacja alkoholowa- analiza porównawcza

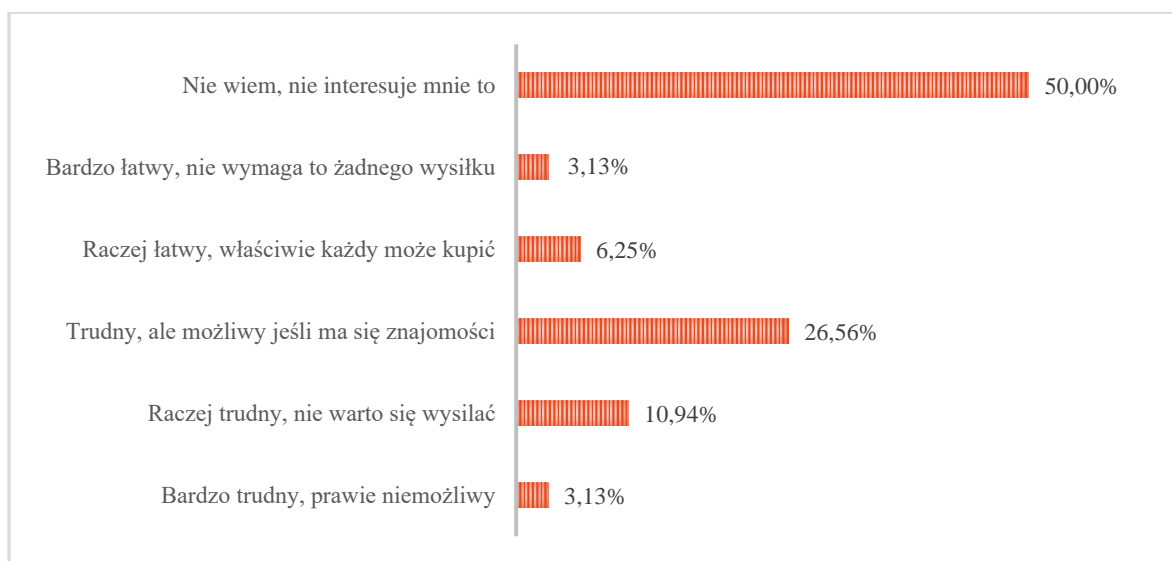
- Jako początek inicjacji alkoholowej większość badanych wskazało na wiek 13 lat.
- Jak przyznało większość respondentów pierwszym kontaktom z alkoholem sprzyja najczęściej okres wakacyjny, a powodem jego spożywania jest najczęściej towarzystwo.
- 60,00% zadeklarowało, że zdarzyło im się wypić alkohol tylko raz. Pozostałe 40,00% stanowiła grupa badanych, którzy odpowiedzieli, że spożywają alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku.

- Uczniowie mający już za sobą inicjację alkoholową najczęściej deklarowali, że ich rodzice wiedzą o tym. Taką odpowiedź wskazało łącznie 70,00% badanych. Pozostałe 30,00% przyznało, iż ich rodzice nie mają pojęcia o takich sytuacjach.

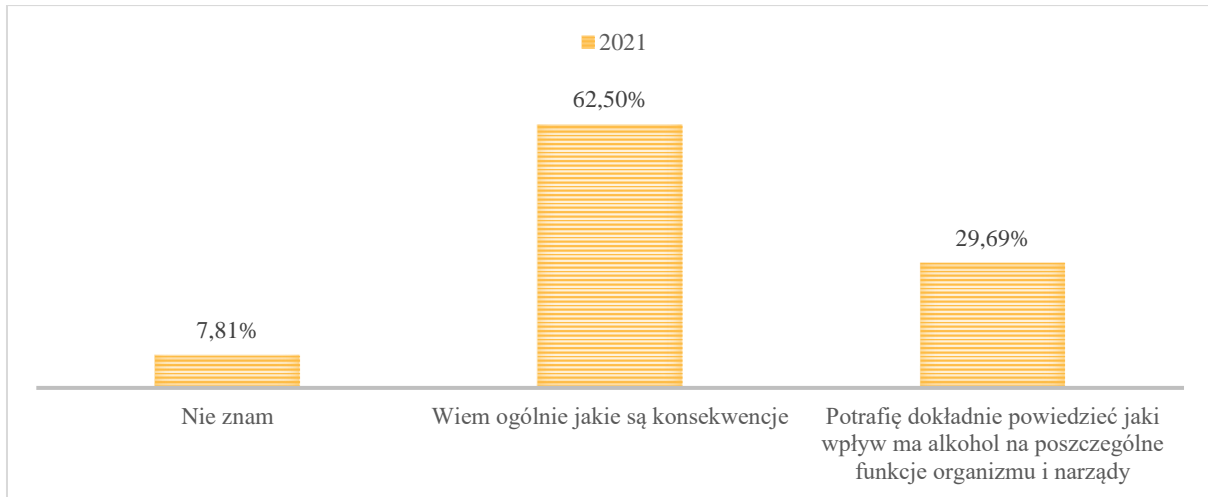
Wykres 5. Reakcje rodziców uczniów wobec ich kontaktów z alkoholem

- 35,94% uczniów klas siódmych i ósmych, w tym 34,38% ogółu dziewcząt i 37,50% chłopców przyznało, że zna osoby poniżej 18 roku życia, które sięgają po alkohol.
- 50,00% ankietowanych uczniów nie interesuje się zakupem napojów alkoholowych.
- Dla 26,56% ankietowanych zakup alkoholu jest trudny, ale odpowiednie znajomości ułatwiają jego zdobycie. Następnie 10,94% określiło dostęp do alkoholu jako raczej trudny i nie warty wysiłku. Kolejno 6,25% stwierdziło, że alkohol jest towarem raczej łatwo dostępnym i właściwie każdy może go kupić. 3,13% przyznało, że dostęp do alkoholu jest bardzo łatwy i nie wymaga żadnego wysiłku i tyle samo respondentów uznało zakup alkoholu za prawie niemożliwy.

Wykres 6. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

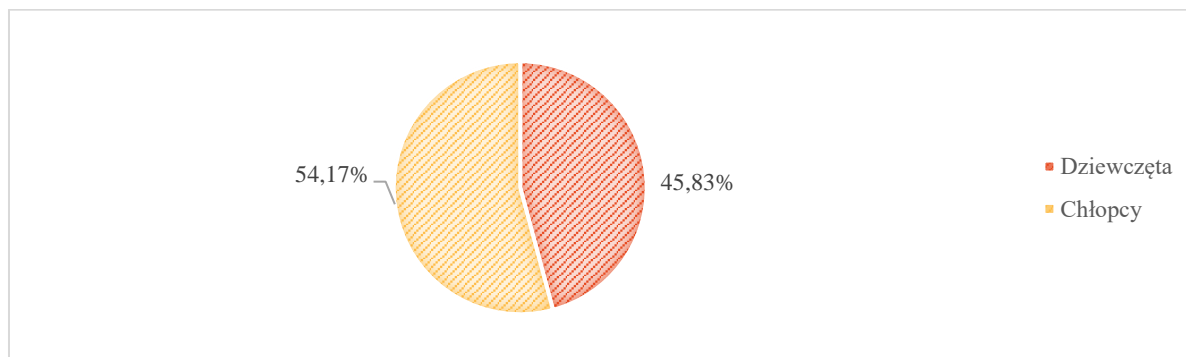
- Uczniowie dobrze ocenili swój poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 29,69% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu, a 62,50% ankietowanych posiada ogólne informacje na temat skutków spożywania alkoholu. Pozostałe 7,81% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 7. Znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu wśród uczniów klas siódmych i ósmych

C. Postawy uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 15 i 16 lat wobec alkoholu:

W badaniu wzięło udział 24 uczniów w przedziale wiekowym 15-16 lat z terenu gminy Tułowice, w tym 11 dziewcząt oraz 13 chłopców.

Wykres 8. Podział na płeć- uczniowie w wieku 15 i 16 lat

- Wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat z terenu gminy Tułowice, 29,17%; w tym 45,45% dziewcząt oraz 15,38% chłopców odpowiedziało, że ma za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		Tułowice
15 i 16 lat	tak	29,17% - 7 osób
	nie	70,83% - 17 osób

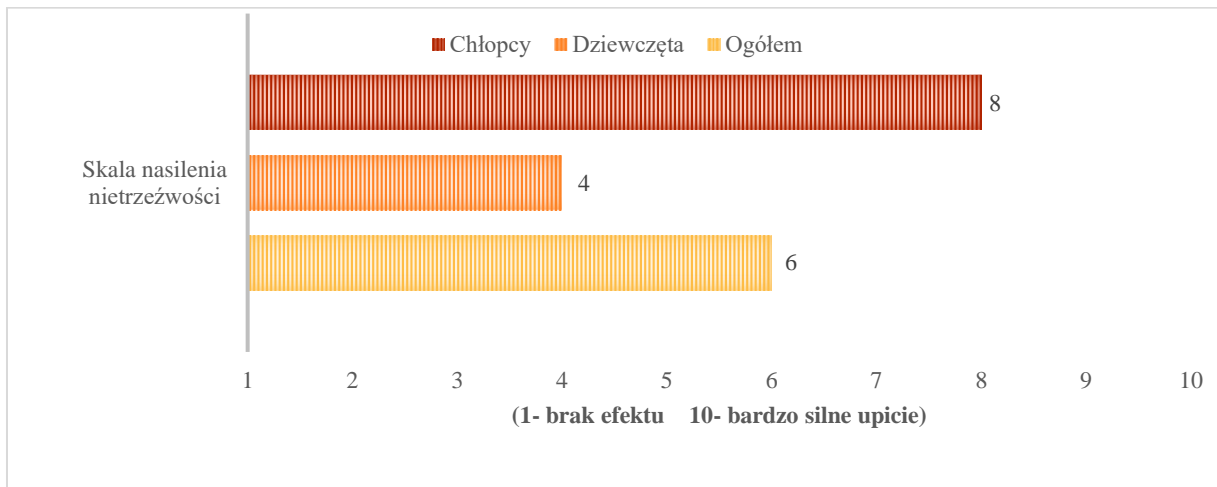
Tabela 6. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

- Do spożywania alkoholu w czasie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się łącznie 71,43% ankietowanych, a 42,86% podało czas 30 dni przed badaniem. Szczegółowy rozkład odpowiedzi znajduje się poniżej.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n=7 osób	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	28,57% - 2 osoby	57,14% - 4 osoby
1-2 razy	0,00%	28,57% - 2 osoby
3-5 razy	57,14% - 4 osoby	0,00%
6-9 razy	0,00%	0,00%
10-19 razy	0,00%	14,29% - 1 osoba
20 razy lub więcej	14,29% - 1 osoba	0,00%

Tabela 7. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?

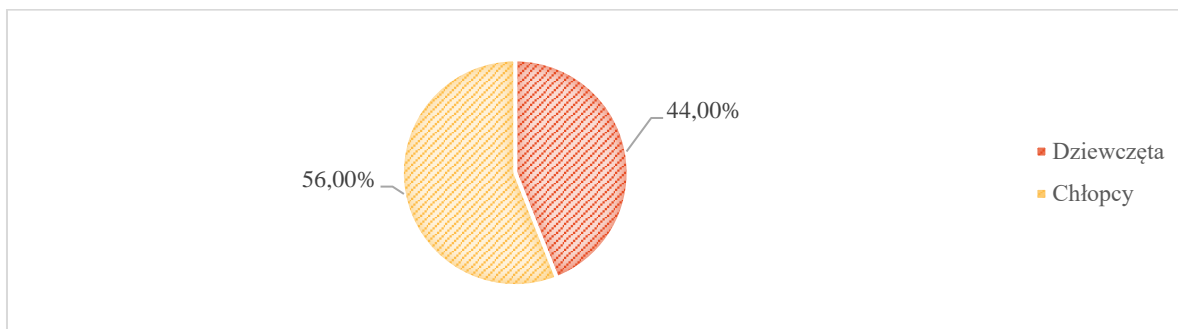
- O upiciu się można mówić, gdy nasilenie nietrzeźwości osiągnie na skali 7 punktów bądź więcej. Średnia dla uczniów 15-16 letnich zamieszkujących gminę Tułowice wynosi 6. Dla dziewcząt średnia kształtuje się na poziomie 4; a dla chłopców 8.

Wykres 9. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?

D. Postawy uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 17 i 18 lat wobec alkoholu:

W badaniu wzięło udział 50 uczniów w wieku 17 i 18 lat z terenu gminy Tułowice; w tym 22 dziewczęta oraz 28 chłopców.

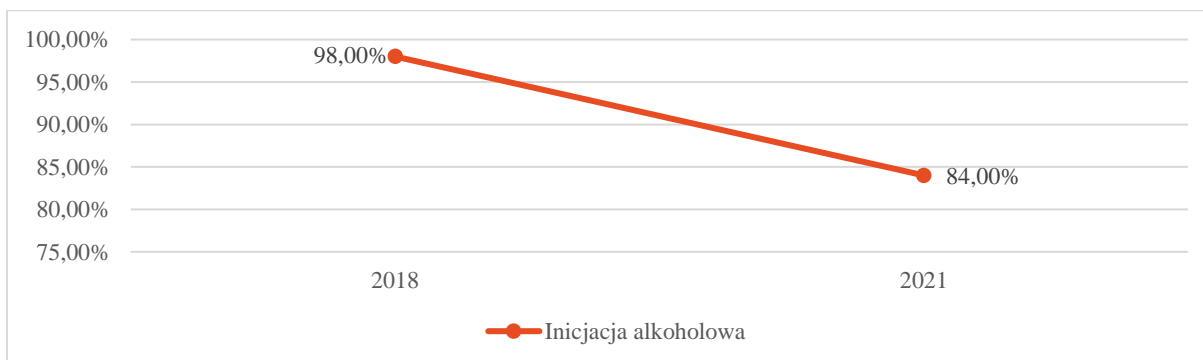
Wykres 10. Podział na płeć – uczniowie w wieku 17 i 18 lat

- 84,00% ankietowanych; w tym 86,36% badanych dziewcząt oraz 82,14% badanych chłopców odpowiedziało, że ma już za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		
Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	tak	84,00% - 42 osoby
	nie	16,00% - 8 osób

Tabela 8. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

- Porównując uzyskane dane w tegorocznym badaniu z rokiem 2018 możemy zauważyć spadek odsetka osób potwierdzających picie alkoholu w tej grupie wiekowej.

Wykres 11. Inicjacja alkoholowa – analiza porównawcza

- Do spożywania alkoholu w czasie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się łącznie 95,24% ankietowanych, a 71,43% podało czas 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o tym, iż osoby te spożywają alkohol regularnie.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n= 42 osoby	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	4,76% - 2 osoby	28,57% - 12 osób
1-2 razy	35,71% - 15 osób	33,33% - 14 osób
3-5 razy	11,90% - 5 osób	19,05% - 8 osób
6-9 razy	7,14% - 3 osoby	4,76% - 2 osoby
10-19 razy	11,90% - 5 osób	4,76% - 2 osoby
20 razy lub więcej	28,57% - 12 osób	9,52% - 4 osoby

Tabela 9. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?

- 54,76% przyznało, że upiło się napojem alkoholowym. Z czego 78,26% potwierdziło, iż miało to miejsce w przeciągu 12 miesięcy przed badaniem, natomiast 56,52% w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Niepokojącym jest, iż jeden uczeń potwierdził, że zdarzyło mu się upić 20 razy w ciągu ostatnich dni przed badaniem.

Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	n= 42 osoby
nie, nigdy	45,24% - 19 osób
kiedykolwiek w życiu;	54,76% - 23 osoby
w tym:	
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	78,26% - 18 osób
w ciągu 30 dni przed badaniem	56,52% - 13 osób

Tabela 10. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym...?	n= 23 osoby	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	21,74% - 5 osób	43,48% - 10 osób
1-2 razy	34,78% - 8 osób	47,83% - 11 osób
3-5 razy	17,39% - 4 osoby	4,35% - 1 osoba
6-9 razy	17,39% - 4 osoby	0,00%
10-19 razy	4,35% - 1 osoba	0,00%
20 razy lub więcej	4,35% - 1 osoba	4,35% - 1 osoba

Tabela 11. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

- Pozytywnym jest jednak, iż w porównaniu do roku 2018 możemy zauważyć wzrost odsetka osób potwierdzających, iż nigdy nie zdarzyło się im upić napojem alkoholowym.

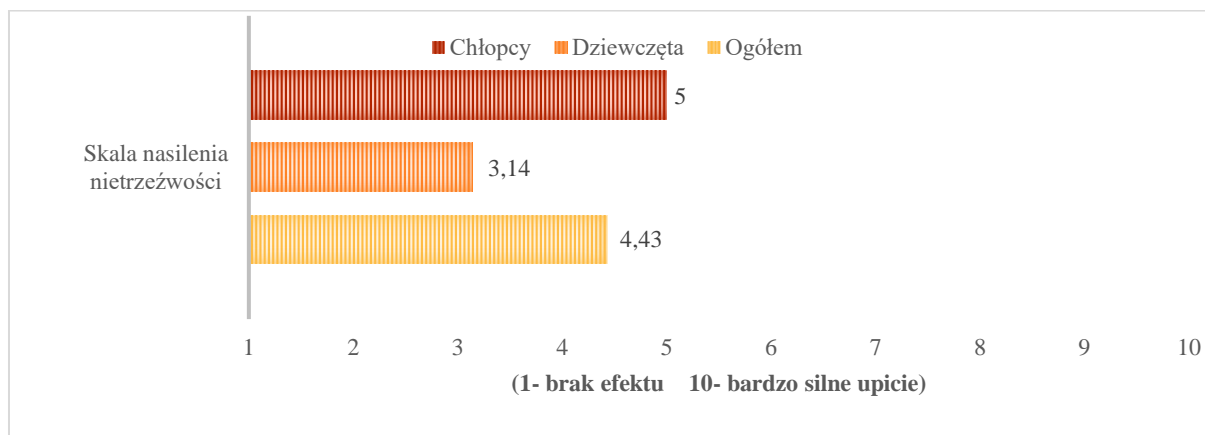
Wykres 12. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym – analiza porównawcza

- 21,74% uczniów w wieku 17 i 18 lat przyznało, iż zdarzyło się im tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem.

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	Tulowice n= 23 osoby	ESPAD 19 Polska
nigdy	78,26% - 18 osób	43,4%
kiedykolwiek w życiu; w tym:	21,74% - 5 osób	56,6%
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	60,00% - 3 osoby	44,0%
w ciągu 30 dni przed badaniem	0,00%	18,8%

Tabela 12. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

- O upiciu się można mówić, gdy nasilenie nietrzeźwości osiągnie na skali 7 punktów bądź więcej. Jak się okazało średnia dla badanych uczniów w wieku 17 i 18 lat wyniosła 4,43. Dla dziewcząt średnia kształtuje się na poziomie 3,14; a dla chłopców 5.

Wykres 13. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?

- Łącznie 50,00% uczniów w tej grupie wiekowej twierdzi, iż spożywanie alkoholu sprzyja dobrej zabawie oraz pomaga w nawiązywaniu relacji koleżeńskich. Kolejno 36,00% uczniów uważa, iż dzięki alkoholowi poczuje się szczęśliwszym.
- Łącznie 38,00% uważa, iż mało prawdopodobnym jest, że alkohol może szkodzić ich zdrowiu.

Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu?	Bardzo prawdopodobne	Prawdopodobne	Nie wiem	Mało prawdopodobne	Zdecydowanie nieprawdopodobne
Poczuje się odprężony/a	14,00%	26,00%	40,00%	12,00%	8,00%
Będę miał/a kłopoty z Policją	10,00%	6,00%	12,00%	16,00%	56,00%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	14,00%	18,00%	30,00%	20,00%	18,00%
Poczuje się szczęśliwy/a	18,00%	18,00%	40,00%	16,00%	8,00%
Zapomnę o swoich problemach	12,00%	16,00%	34,00%	20,00%	18,00%
Nie będę w stanie przestać pić	2,00%	2,00%	16,00%	14,00%	66,00%
Będę miał/a kaca	8,00%	14,00%	24,00%	24,00%	30,00%
Będę bardziej przyjazny/a i towarzyski/a	16,00%	34,00%	26,00%	12,00%	12,00%
Zrobię coś czego będę żałował/a	10,00%	14,00%	22,00%	22,00%	32,00%
Będę się świetnie bawił/a	24,00%	26,00%	32,00%	10,00%	8,00%
Zrobi mi się niedobrze	12,00%	12,00%	26,00%	26,00%	24,00%

Tabela 13. Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu

- Średnio ponad 26,00% badanych uczniów potwierdziło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy próbowali dokonać zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych. W większości z przypadków sprzedawcy nie odmawiali młodym osobom sprzedaży alkoholu.
- Uczniowie w wieku 17 i 18 lat wśród substancji bardzo łatwych do zdobycia wskazali papierosy, piwo, a kolejno wino i wódkę.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Nieosiągalne	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	6,00%	0,00%	4,00%	10,00%	66,00%	14,00%
piwo	2,00%	2,00%	2,00%	26,00%	50,00%	18,00%
cydr	4,00%	0,00%	2,00%	12,00%	34,00%	48,00%
alcopops	6,00%	0,00%	2,00%	6,00%	18,00%	68,00%
wino	4,00%	2,00%	0,00%	22,00%	48,00%	24,00%
wódka	4,00%	0,00%	8,00%	16,00%	46,00%	26,00%
marihuana lub haszysz	4,00%	6,00%	12,00%	26,00%	8,00%	44,00%
amfetamina	4,00%	8,00%	4,00%	18,00%	4,00%	62,00%
metamfetamina	4,00%	10,00%	6,00%	14,00%	4,00%	62,00%
leki uspokajające lub nasenne	4,00%	2,00%	8,00%	20,00%	24,00%	42,00%
ecstasy	4,00%	8,00%	10,00%	10,00%	4,00%	64,00%
kokaina	4,00%	12,00%	6,00%	10,00%	4,00%	64,00%
crack	6,00%	8,00%	8,00%	8,00%	4,00%	66,00%
heroina	4,00%	10,00%	6,00%	10,00%	4,00%	66,00%
dopalacze	4,00%	8,00%	4,00%	14,00%	6,00%	64,00%

Tabela 14. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych.

Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.²⁷

Wobec powyższego istotnym jest prowadzenie szeroko pojętej działalności profilaktycznej skierowanej nie tylko bezpośrednio do uczniów, ale również do rodziców, opiekunów oraz kadry pedagogicznej. W szczególności należy zwiększać świadomość dzieci i młodzieży na temat konsekwencji stosowania takich substancji, a także propagować zdrowy styl życia.

Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności interwencyjnej i profilaktycznej:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach

A. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

2020 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 13) w tym:

- ogólne posiedzenia Komisji – 13
- posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 13
- przeprowadzono rozmowy - 13
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 0
- postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 0) w tym: postanowienia negatywne - 0

2019 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 15) w tym:

- ogólne posiedzenia Komisji – 15
- posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 14
- przeprowadzono rozmowy - 8
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 1
- postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 4) w tym: postanowienia negatywne - 0

2018 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 15) w tym:

- ogólne posiedzenia Komisji – 15
- posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 14
- przeprowadzono rozmowy - 14
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 1
- postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 3) w tym: postanowienia negatywne – 0

W 2020 roku do Komisji wpłynęło:

- 9 wniosków o leczenie odwykowe;
- 14 obecnie rozpoczętych spraw;
- 5 zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
- 1 wniosek do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2019 roku do Komisji wpłynęło:

- 8 wniosków o leczenie odwykowe;
- 11 obecnie rozpoczętych spraw;
- 4 zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
- 1 wniosek do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2018 roku do Komisji wpłynęło:

- 11 wniosków o leczenie odwykowe;
- 11 obecnie rozpoczętych spraw;
- 8 zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
- 4 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- 2020 wszczęcie procedur - 0
- 2019 wszczęcie procedur - 0
- 2018 wszczęcie procedur - 6

Szkolenia w których uczestniczyli członkowie KRPA: (można wyszczególnić szkolenia zamknięte – wspólne dla całej KRPA szkolenia indywidualne dla poszczególnych członków KRPA)

- 2019 - 1
- 2018 - 1
- 2017 - 1

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży:

Rok 2020

Ze względu na COVID-19 zajęcia nie były realizowane.

Rok 2019

1. Program profilaktyczny „Debata”

Liczba osób uczestniczących:

- uczniów 117;
- nauczycieli 6;
- rodziców 0.

Rok 2018

1. Program profilaktyczny „Archipelag skarbów”,

2. Program profilaktyczny „Cukierki”,

3. Warsztaty profilaktyczne: „Smak życia czyli debata o dopalaczach”, „Wakacje bez używek”, „Noe”.

Liczba osób uczestniczących:

- uczniów 190;
- nauczycieli 8;
- rodziców 35.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:

Rok 2020:

- Półkolonie zimowe oraz letnie – 47 osób

Rok 2019

- Jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, imprezy plenerowe – 800 osób

Rok 2018

- Jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, imprezy plenerowe – 1400 osób

Liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu:

- 23 zezwolenia w 9 punktach sprzedaży alkoholu.

B. Punkt Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i doświadczających przemocy:

- Udzielnie konsultacji/wsparcia osobom uzależnionym polegającym na motywowaniu do podjęcia leczenia i utrzymaniu abstynencji. Poradnictwo i wsparcie dla członków dotkniętych problemem uzależniania lub przemocy oraz wsparcie klientów w sytuacjach kryzysowych.
- Konsultant ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, posiada kwalifikacje specjalisty psychoterapii uzależnień w procesie certyfikacji.

Rok 2020:

- Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu - 31
- Rodziny z problemem alkoholowym - 22

Rok 2019:

- Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu - 32
- Rodziny z problemem alkoholowym – 32

Rok 2018:

- Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu - 30
- Rodziny z problemem alkoholowym – 24

Przedstawione powyżej dane wskazują, że na terenie gminy Tułowice realizowany jest szereg działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży. Strategia obejmuje przede wszystkim realizację programów profilaktycznych w szkołach, profilaktycznych warsztatów edukacyjno-informacyjnych, profilaktycznych zajęć pozalekcyjnych, a także organizowanie różnego rodzaju form spędzania czasu wolnego przez dzieci, tj. półkolonii, zajęć sportowych itp.

2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Tułowicach

A. Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej:

- **Rok 2018** (liczba rodzin ogółem - 95)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 14
- **Rok 2019** (liczba rodzin ogółem - 70)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 9
- **Rok 2020** (liczba rodzin ogółem - 66)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 14

B. Zespół Interdyscyplinarny w Tułowicach

- Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą Niebieskiej Karty:

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	11	16	10
Kobiety	10	12	5
Mężczyźni	0	0	0
Małoletni do 13 r.ż.	1	2	2
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	2	3
Liczba sprawców przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	10	15	10
Kobiety	0	0	1
Mężczyźni	10	15	9
Niepełnoletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	5	6	3
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	5	6	3
Niepełnoletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	14	19	11

Tabela 15. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą „Niebieskie Karty”

W powyższej tabeli podano liczbę osób wobec których wszczęto procedurę „NK-A” w danym roku oraz uwzględniono osoby wobec których kontynuowano procedurę NK z ubiegłych lat. Liczba osób dotkniętych przemocą nie będzie tożsama z liczbą osób stosujących przemoc, ponieważ wystąpiły sytuacje, w których ofiara zamieszkiwała w innej gminie niż sprawca i działania pomocowe w ramach procedury były prowadzone równolegle przez dwa Zespoły Interdyscyplinarne.

- Liczba osób skierowanych przez Grupy Robocze do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą w rodzinie:
- **Rok 2018** – 0
 - **Rok 2019** – 0
 - **Rok 2020** – 1

3. Komisariat Policji w Niemodlinie

A. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu:

Liczba interwencji:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
prorowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	2	10	7
prorowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie po spożyciu alkoholu	1	1	1
zakłócanie porządku publicznego	8	4	11
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	2	1	0
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	2	3
przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	20	18	23
osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela 16. Liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu

Powyższe dane dotyczące interwencji policji związanych z nadużywaniem alkoholu wskazują, iż w roku 2020, w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba przypadków prowadzenia samochodów w stanie nietrzeźwości. W 2020 roku odnotowano najwięcej przypadków zakłócania porządku publicznego, jak i wypadków pod wpływem alkoholu. Zatrzymano również najwięcej osób do wytrzeźwienia.

Cele i zadania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 rok

Cel strategiczny 1: Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych					
Cele szczegółowe:	Zadania:	Realizatorzy:	Wskaźniki:	Uwagi:	Termin realizacji:
<p>1.1 Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Tułowice w zakresie problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych.</p> <p>1.2 Prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych adekwatnych do istniejącej na terenie gminy skali potencjalnego zagrożenia alkoholizmem i redukcji czynników prowadzących do uzależnień.</p> <p>1.3 Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom, w szczególności rodzinom z problemem alkoholowym.</p> <p>1.4 Podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej o zasobach systemu przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie na terenie gminy Tułowice.</p> <p>1.5 Zwiększenie dostępu do profesjonalnej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, zagrożonych</p>	<p>1. Profilaktyczna działalność informacyjna, edukacyjna oraz szkoleniowa w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych</p> <p>1.1 Prowadzenie działalności informacyjnej głównie poprzez media lokalne oraz z wykorzystaniem Internetu m. in: publikacje w prasie lokalnej, zamieszczanie aktualnych informacji na stronach internetowych Gminy Tułowice, Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w mediach społecznościowych.</p> <p>1.2 Zwiększenie dostępu mieszkańców Gminy Tułowice do informacji na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, a także oferowanych przez Gminę form pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zakup, opracowanie materiałów, kampanii profilaktyczno- informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej (np. ulotek, broszur, plakatów, literatury lub czasopism specjalistycznych). ➤ Dystrybucja materiałów profilaktycznych m.in. w miejscach użyteczności publicznej 	<p>Urząd Miejski w Tułowicach, OPS, GKRPA, placówki oświatowe, Punkt Konsultacyjny GKRPA, Policja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba publikacji w prasie i na stronach www, ✓ liczba zakupionych materiałów informacyjnych, ✓ liczba placówek/instytucji, które otrzymały materiały informacyjne, ✓ liczba zrealizowanych kampanii/programów profilaktycznych, ✓ liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym, ✓ liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników instytucji i służb społecznych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów 		<p>Działanie ciągłe w 2022 roku</p>

<p>uzależnieniem i współuzależnionych oraz członków ich rodzin.</p> <p>1.6 Kształtowanie polityki alkoholowej oraz przeciwdziałania alkoholizmowi poprzez zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.</p> <p>1.7 Ograniczanie przypadków naruszeń prawa związanych z alkoholem oraz kontrola przestrzegania zasad obrotu alkoholem na terenie gminy Tułowice.</p> <p>1.8 Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy osób działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.</p>	<p>oraz podczas lokalnych imprez, festynów organizowanych na terenie gminy Tułowice.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości skorzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych poprzez dystrybucję materiałów edukacyjno- informacyjnych. ➤ Realizacja oraz inicjowanie kampanii profilaktycznych oraz informacyjno- edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej. <p>1.3 Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Finansowanie szkoleń pracowników instytucji i służb społecznych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przepisów prawa, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych. <p>1.4 Ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem oraz kontrola przestrzegania zasad obrotu alkoholem na terenie gminy Tułowice.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeprowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych. ➤ Podejmowanie przez GKRPA działań kontrolnych i interwencyjnych w stosunku do podmiotów handlujących alkoholem. 		<p>alkoholowych /liczba uczestników,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba zrealizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych /liczba uczestników, ✓ liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. 		
---	--	--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podejmowanie interwencji w stosunku do osób prawnych i fizycznych łamiących zakaz sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. ➤ Ograniczenie zjawiska prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez edukację kierowców. ➤ Wspieranie działań priorytetowych Policji. 				
	<p>2. Wspieranie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin</p> <p>2.1 Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z uzależnieniem od alkoholu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zapewnienie wsparcia w zakresie udzielania porad psychologicznych, prawnych, rodzinnych, socjalnych wynikających z bieżących potrzeb rodziny dotkniętej problemem uzależnień. ➤ Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie pozyskiwania informacji o dostępnych miejscach i formach pomocy. ➤ Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. <p>2.2 Zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna osób uzależnionych i współuzależnionych.</p>	<p>OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba udzielonych specjalistycznych porad/konsultacji w Punkcie Konsultacyjnym, ✓ liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia, ✓ liczba posiedzeń GKRPA; w tym zespołu motywującego/ liczba rozmów, ✓ liczba wydanych opinii, ✓ liczba spraw skierowanych do Sądu. 		<p>Działanie ciągłe w 2022 roku</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspieranie realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień. ➤ Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, propagujących zdrowy i aktywny tryb życia (pikniki, festyny, zawody sportowe itp.). 				
Cel strategiczny 2: Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie problematyki alkoholowej oraz minimalizowanie zachowań problemowych wśród dzieci i młodzieży					
Cele szczegółowe:	Zadania:	Realizatorzy:	Wskaźniki:	Uwagi:	Termin realizacji:
2.1 Dostarczenie dzieciom i młodzieży informacji na temat skutków zachowań ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy etc.), uzależnień od gier, Internetu oraz stosowania przemocy, cyberprzemocy.	<p>1. Systematyczna realizacja zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>1.1 Dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru.</p> <p>1.2 Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (m.in. nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom otoczenia itp.).</p>	Specjaliści z zakresu profilaktyki uzależnień, Policja, OSP, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba spotkań, ✓ liczba uczestników. 		Działanie ciągłe w 2022 roku
	<p>2. Realizacja wewnętrznych autorskich programów profilaktycznych.</p> <p>2.1 Podejmowanie działań profilaktycznych adekwatnych do sytuacji problemowych występujących w danej szkole.</p>	Wychowawcy, pedagodzy szkolni, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba realizowanych programów, ✓ liczba uczestników. 	Materiały: książki, broszury, filmy, ulotki, plakaty etc.	

<p>2.2 Wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu i kształtowanie prozdrowotnych postaw wśród dzieci i młodzieży.</p>	<p>3. Realizacja profilaktycznych, integracyjnych zajęć pozalekcyjnych oraz warsztatów. 3.1 Pomoc w rozwijaniu zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez działania edukacyjne oraz wspierające (koła zainteresowań, kursy, zajęcia świetlicowe, konkursy itp.). 3.2 Wspieranie działań profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym itp. 3.3 Przeprowadzenie diagnozy w zakresie zasadności utworzenia placówki wsparcia dziennego.</p>	<p>Wychowawcy, pedagodzy szkolni, nauczyciele, instruktorzy, specjaliści, organizacje pozarządowe</p>	<p>✓ liczba uczestników.</p>	<p>Materiały niezbędne do prowadzenia zajęć</p>	<p>Działanie ciągłe w 2022 roku</p>
<p>2.3 Dostarczenie rodzicom informacji na temat skutków zachowań ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy etc.), uzależnień od gier, Internetu oraz stosowania przemocy, cyberprzemocy.</p>	<p>4. Organizacja cyklicznych spotkań edukacyjno- informacyjnych dla rodziców. 4.1 Organizacja spotkań dla rodziców i opiekunów z zakresu rozpoznawania pierwszych symptomów uzależnienia oraz zasad tworzenia domowej profilaktyki.</p>	<p>Specjaliści z zakresu profilaktyki, wychowawcy, pedagodzy szkolni</p>	<p>✓ liczba uczestników.</p>	<p>Materiały: broszury, ulotki, filmy</p>	<p>Działanie ciągłe w 2022 roku</p>
<p>2.4 Podnoszenie poziomu wiedzy i kwalifikacji kadry pedagogicznej prowadzącej działalność profilaktyczną.</p>	<p>5. Kierowanie na szkolenia z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przemocy. 5.1 Organizowanie różnorodnych form edukacji, szkoleń, warsztatów pogłębiających wiedzę na temat skutecznych metod ograniczania niebezpieczeństwa wystąpienia u dzieci i młodzieży problemów wynikających z nieodpowiedzialnych lub ryzykownych zachowań.</p>	<p>Uprawnieni specjaliści</p>	<p>✓ liczba osób uczestniczących w szkoleniach.</p>	<p>Materiały niezbędne do przeprowadzenia szkoleń</p>	<p>Działanie ciągłe w 2022 roku</p>

Przewidziane efekty

Zakładanym efektem realizacji programu jest ograniczenie występowania przyczyn oraz skutków nadużywania alkoholu przez mieszkańców Tułowic, a także stworzenie wielopłaszczyznowego, spójnego systemu wsparcia oraz pomocy dla osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych problemem alkoholowym oraz zwiększenie jego skuteczności poprzez:

- zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, dzięki realizacji działań profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, tj. informacyjno-edukacyjnych;
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przyczyn i skutków nadużywania alkoholu;
- udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu;
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym;
- zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych.

Realizacja programu zwiększy skuteczność pomocy kierowanej do rodzin oraz stworzy możliwość współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką alkoholową. Oczekiwanym rezultatem wspólnych działań będzie przeciwdziałanie uzależnieniom oraz patologizacji i zagrożeniu wykluczeniem społecznym. Interdyscyplinarne podejście daje możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym, a tym samym podniesienia jakości życia mieszkańców z terenu gminy Tułowice.

Sposób realizacji programu

Program realizowany będzie we współpracy osób, instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się zdrowiem, edukacją, kulturą, pomocą społeczną oraz wychowaniem w trzeźwości poprzez:

- uczestnictwo w działaniach organizowanych przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych oraz spoza służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych,
- zakup usług od osób prawnych i fizycznych,
- działania własne Gminy Tułowice,
- tworzenie bazy organizacyjnej i materialnej niezbędnej do realizacji Programu.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w związku z realizacją zadań własnych gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych zawarte w niniejszym Programie koordynuje upoważniony przez Burmistrza Tułowic pracownik Urzędu Miejskiego.

Odbiorcy programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowany jest do wszystkich mieszkańców z terenu gminy Tułowice, w szczególności do:

- osób i rodzin z problemem alkoholowym;
- osób współuzależnionych i DDA;
- osób i rodzin zagrożonych problemem alkoholowym;
- osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu problemu alkoholowego;
- przedstawicieli instytucji i służb pracujących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacji zajmujących się tym problemem;
- społeczności lokalnej.

Instytucje współpracujące oraz wspierające prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach

W ramach inicjowania i realizacji ustawowych zadań Komisja corocznie współpracuje z następującymi instytucjami:

- Sąd Rejonowy – kierowanie wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu osób zgłoszonych do Komisji,
- Policja – kierowanie do Komisji zgłoszeń /informacji o osobach, które podczas interwencji domowych były pod wpływem alkoholu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej – kierowanie do Komisji zgłoszeń /informacji o osobach i podopiecznych, którzy nadużywają alkoholu,
- Urząd Miejski w Tułowicach – w zakresie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i aktualizowania danych osób zgłoszonych do Komisji.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tułowicach

1. Źródłem finansowania zadań Programu są środki finansowe budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Podstawą merytoryczną decyzji o finansowaniu zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są założenia zawarte w niniejszym Programie.
3. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji lub kontroli punktów sprzedaży alkoholu w wysokości:
 - Przewodniczący 260 zł brutto,
 - Sekretarz 310 zł brutto,
 - Członek 210 zł brutto.
4. Podstawą wypłacenia wynagrodzenia jest obecność potwierdzona podpisem członka Komisji na liście obecności z odbytego posiedzenia Komisji lub kontroli punktów sprzedaży alkoholu.
5. Członkom Komisji delegowanym przez Burmistrza w sprawach związanych z działalnością Komisji przysługują:
 - a) diety,

b) zwrot kosztów:

- przejazdów,
- dojazdów środkami komunikacji miejscowej,
- noclegów,
- innych niezbędnych udokumentowanych wydatków, określonych lub uznanych przez delegującego odpowiednio do uzasadnionych potrzeb.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności:

1. Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby),
 - kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - udział w postępowaniu odwykowym.
5. Wydawanie opinii o zgodności z Uchwałami Rady Miejskiej w Tułowicach lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
6. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami ustawy.

Zasady finansowania programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z przepisami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Planowany koszt realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych został przewidziany w projekcie budżetu na 2022 rok.

Monitoring i wdrażanie programu

Za koordynację, monitoring i ewaluację „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” odpowiedzialny jest upoważniony przez Burmistrza Tułowic pracownik Urzędu Miejskiego.

Wdrażanie Programu będzie miało charakter ciągły i otwarty. Działania związane z profilaktyką będą podejmowane przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu.

Celem ewaluacji Programu będzie określenie efektów wdrażania jego założeń. Powodzenie realizacji Programu uwarunkowane jest w dużej mierze interdyscyplinarnym podejściem do problemu oraz stopniem zaangażowania poszczególnych podmiotów.

Postanowienia końcowe

Rada Miejska w Tułowicach otrzyma sprawozdanie z wykonania niniejszego programu do końca pierwszego kwartału 2023 roku.

Spis tabel

<i>Tabela 1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 3. Inicjacja alkoholowa wśród uczniów klas piątych i szóstych</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 4. Znajomość osób poniżej 18 roku życia spożywających napoje alkoholowe wśród uczniów klas piątych i szóstych</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 5. Inicjacja alkoholowa wśród uczniów klas siódmych i ósmych</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 6. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 7. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 8. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 9. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 10. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 11. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 12. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 13. Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 14. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 15. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą „Niebieskie Karty”</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 16. Liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu</i>	<i>30</i>

Spis wykresów

Wykres 1. Podział uczniów na płeć – klasy piąte i szóste	12
Wykres 2. Znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu wśród uczniów klas piątych i szóstych.....	13
Wykres 3. Podział uczniów na płeć- uczniowie klas siódmych i ósmych	14
Wykres 4. Inicjacja alkoholowa- analiza porównawcza.....	14
Wykres 5. Reakcje rodziców uczniów wobec ich kontaktów z alkoholem.....	15
Wykres 6. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?.....	15
Wykres 7. Znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu wśród uczniów klas siódmych i ósmych.....	16
Wykres 8. Podział na płeć- uczniowie w wieku 15 i 16 lat.....	17
Wykres 9. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?	18
Wykres 10. Podział na płeć – uczniowie w wieku 17 i 18 lat.....	19
Wykres 11. Inicjacja alkoholowa – analiza porównawcza	19
Wykres 12. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym – analiza porównawcza.....	21
Wykres 13. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?	21

Bibliografia

Spis publikacji

1. Opracowanie zbiorcze pod red. prof. A. M. Fala, *Alkohol w Polsce, kontekst społeczny i legislacyjny*, Warszawa 2020
2. Sierosławski. J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.*

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/4529#>
2. <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty>